

Komolafe Cinderella, Komolafe Magdolna

Párkapcsolati elégedettség az afrikai-magyar családokban

Betekintő

Magyarországon egyre gyakoribbak a vegyes családok, házasságok. Az afrikai – magyar vegyes kapcsolatok nagyobb részében a férfi afrikai származású. Jelentős részük egy másik európai országban él.

A párkapcsolati elégedettség szempontjából fontos a közös értékrend, ami lehet hasonló különböző kulturális közegben is.

A válaszadók többsége a hagyományos szerepekben érzi jobban magukat. A legnagyobb probléma a gyermeknevelésben az volt, ha egyedül kellett megbirkózni a gyermekkel kapcsolatos feladatokkal. A legtöbb válaszadó szerint nem lehet ugyanazt elvárni az afrikai férfiaktól, mint a magyaroktól.

A másik megértésére való törekvés, és egymás kölcsönös elfogadása segíthet a harmonikus kapcsolat fenntartásában.

BEVEZETÉS

Magyarországon egyre gyakoribbak a vegyes családok, házasságok. Az afrikai-magyar vegyes kapcsolatok nagyobb részében a férfi afrikai származású. Ennek oka abban is keresendő, hogy eleve több afrikai férfi jön Magyarországra, mint nő. A 2017. évi adatok szerint a Magyarországon tartózkodó afrikai állampolgárok közül 4 083 volt férfi és csupán 1 902 nő. (KSH, 2017)

1970-től beszélhetünk Magyarországon afrikai bevándorlásról. (Urbán, 2012) Eleinte még szinte csak államközi ösztöndíjjal, tanulni érkeztek hazánkba. A rendszerváltozás után már másoknak is megnyíltak a határok. (Simonovits és Szalai, 2013) Az afrikai bevándorlók Magyarországon nem rendelkeznek rokoni

védőhálóval. Ideérkezésükkor általában szegények és nyelvtudás hiányában a munkakeresés is problémát okoz nekik. Sokaknak célja, hogy minél hamarabb találjanak maguknak egy párt, akivel biztosítottá válik számukra a lakhatás, és aki támogatást nyújt nekik érzelmileg vagy anyagilag. (Bernát, Simonovits és Szalai, 2012)

Az afrikai-magyar párkapcsolatokról eddig kevés szó esett magyarországi tanulmányokban. Ezt a hiányt akarjuk pótolni kutatásainkkal. Jelen tanulmányunkban afrikai-magyar családokat mutatunk be egy kérdőíves felmérés válaszai alapján, amelyet olyan magyar nőkkel készítettünk, akiknek legalább egy félig afrikai gyermeke van.

A VEGYES KAPCSOLATOKRÓL

A vegyes kapcsolatok már a kialakulásuk során nehézségekbe ütköznek. A homofília elmélet szerint az emberek magukhoz hasonló párt

szeretnek választani. (Kenrick és munkatársai, 1993) Erre erősít rá az egyén családi, vallási vagy egyéb közössége, amely szintén

a homogám kapcsolatokat támogatja, mivel a heterogám házasságok a csoportkohézió gyengüléséhez és végső soron a csoport széteséséhez vezethetnek. (Bukodi, 2002)

Melissa R. Hermana és Mary E. Campbell vizsgálatából kiderült, hogy a többségi társadalom tagjai hajlamosabbak más etnikai háttérűekkel randevúzni, mint házasodni vagy többnemzetiségű gyermekeket vállalni. Ezek az attitűdök kapcsolódnak a konzervativizmushoz, az életkorhoz, a nemhez, az oktatáshoz és a régiókhoz. A többségi társadalomba tartozó nők a férfiaknál valószínűbben támogatják mások olyan kapcsolatait, amiben a felek más etnikai háttérből származnak, azonban saját maguk kevésbé mennének bele ilyen jellegű kapcsolatba. Sem a többségi társadalomba tartozó férfiak, sem a nők nem valószínű, hogy valóban részt vesznek egy vegyes kapcsolatban. (R.Hermana és E. Campbell, 2012)

A vegyes házasságok száma különböző lehet a kisebbségi csoportok típusának megfelelően. Zheng Wu, Christoph M. Schimmele és Feng Hou a kisebbségek és a többségi társadalom tagjai közötti házasságkötések előfordulásának különbségeit vizsgálta az Egyesült Államok 283 városában és azok agglomerációiban. Az elemzés azt mutatta, hogy az ázsiaiaknál volt a legmagasabb és az afroamerikaiak esetén a legalacsonyabb a házasságkötések száma a többségi társadalom tagjaival, a spanyol eredetűekkel kötöttek ezek közé esnek. Két magyarázat lehet erre. A strukturális magyarázat szerint a házassági piacok minden etnikai csoportjának a viszonylagos nagyságrendbeli különbségei befolyásolják házasságkötési esélyüket. Az asszimilációs magyarázat pedig azt sugallja, hogy a többségi társadalommal való társadalmi távolságbeli különbségek befolyásolják a házasságkötési hajlandóságot. (Wu, Schimmele és Hou, 2015)

A vegyes párok kapcsolatban élő személyek többsége rosszabbnak ítéli meg a kapcsolatának minőségét, mint az etnikai szempontból homogám kapcsolatban élők. (Hohmann-

Marriott és Amato, 2008) Leigh A. Leslie és Bethany L. Letiecq vizsgálata szerint azok a partnerek, akik büszkék voltak a rasszukra, de elfogadták a többi rasszt és kultúrát is, jobb minőségű házasságban éltek. Ezek az eredmények eltérnek az eddigi kutatási eredményektől, amelyek azt állították, hogy a különböző etnikai háttérű felekből álló párok gyakran minimalizálják a származás relevanciáját kapcsolataikban. (Leslie és Letiecq, 2004)

A heterogám házasságok nagyobb része végződik válással, mint a homogám házasságoké. (L. Bratter, B. King 2008) Példaként Milewski Nadja és Kulu Hill azt állapították meg, hogy a Németországban született személyek és bevándorlók házassága gyakrabban végződött válással, mint két bevándorló vagy két Németországban született házassága. (Milewski és Kulu, 2014)

A magasabb szorongási szinttel is összefüggésbe hozhatóak a vegyes házasságok. Jenifer L. Bratter és Karl Eschbach (2006) kutatása szerint a vegyes házasságokban az afroamerikai vagy indián férfiak vagy feleségek házastársainál, valamint a spanyol férjekkel rendelkező nőknél nagyobb mértékű szorongás figyelhető meg. A származáshoz alacsonyabb társadalmi-gazdasági státusz is kapcsolódhat, mely megmagyarázhatja a többségi társadalomba tartozó nők által tapasztalt megnövekedett szorongás egy részét. A magasabb társadalmi-gazdasági helyzet részben elnyomja a spanyol férfiak és nők szorongásait. (L. Bratter és Eschbach, 2006)

A családon belüli erőszaknak is jobban kitéttek a különböző etnikai háttérű felekből álló kapcsolatokban élő személyek. (Főként az Egyesült Államokban és Kanadában vizsgálták ezt a jelenséget nagyobb mintán.) (Brownridge, 2016; Fusco, 2009)

A vegyes kapcsolatok minőségét ronthatja az is, hogy a különböző etnikai háttérű egyének sokszor a vallás, iskolai végzettség stb. területén is különböznek. Az attitűd és az

értékpreferenciák közötti különbség is konfliktusokat okozhat a párkapcsolatban. Továbbá a vegyes kapcsolatban élők nagy részének meg kell küzdenie azzal, hogy a családjuk és a körülöttük lévők nem helyeslik a kapcsolatukat. (Hohmann-Marriott és Amato, 2008)

A státuszkülönbség is problémát jelenthet a vegyes kapcsolatokban. Azonban kutatásokban azt láthatjuk, hogy a párok hasonló státusszal rendelkeznek minden típusú házasságban, akár endogámban, akár exogámban. (Fu, 2008)

A családi identitás kialakítása nehezebb egy vegyes családban. A négy fő feladat, amit vegyes párok megfogalmaztak a családi identitás kialakításának folyamatával kapcsolatban, a következők voltak: a) a származási család esetleges zűrzavarának megértése és megoldása, b) megérteni és túllépni a különböző etnikumok és nemzetek történelmén c) a vegyes család etnikumokkal kapcsolatos szemléletének megfogalmazása, és d) az etnikai hovatartozás jelentőségének elmagyarázása a vegyes háttérű gyermeknek, szem előtt tartva, hogy ezek a beszélgetések mindig a gyermek fejlődési szakaszainak megfelelően történjenek. (Byrd és Garwick, 2006)

A belső problémákon kívül a környezeti problémák is jelentősek lehetnek a vegyes családok számára. Az ilyen családok ki vannak téve a zaklatásnak. (Datzman és Gardner, 2008)

Különböző előítéletesség formákkal találkozunk azok a személyek, akik más rasszú személyekkel élnek párkapcsolatban, melyek társukra és rájuk irányulnak. Ilyen lehet a szóbeli előítéletesség, a hátrányos megkülönböztetés, az elkerülés és a testi erőszak. Magyarországon vizsgálva a helyzetet, úgy tűnik, hogy több negatív előítéletes megnyilvánulás jön a tágabb környezetből az afrikai-magyar vegyes kapcsolatban élők felé, mint a család és a barátok felől. (Komolafe, 2016)

Korábbi, afrikai férfiakkal párkapcsolatban vagy házasságban élő magyar nők körében végzett kutatásunk (Komolafe és Komolafe,

2017) során a vegyes házasságokkal kapcsolatban az alábbi konkrét problémák kerültek megemlítésre:

A családon belüli nehézségek

- A családi szerepekben jelentkező különbségek: az afrikai férfiak nagy része a hagyományos családmódel hve, és sokan nem szeretik beavatni párjukat az életük bizonyos részeibe.
- A romantika hiánya.
- Az időhöz való különböző hozzáállás és a késés problémája („African time”).
- Eltérő napi ritmus.
- Az afrikai család túlzott támogatása.
- Konfliktusok az afrikai pár családtagjaival.
- Az étkezési szokások különbözősége: csípős íz vagy kézzel evés nehezen tolerálhatósága a magyar fél részéről.
- Vallási és kulturális szokásokhoz ragaszkodás az afrikai fél részéről a közös gyermekekkel kapcsolatban (például: körülmetélés).
- A gyereknevelés területén jelentkező különbségek.
- Hazugságok, hűtlenség a kapcsolatban.
- A magyar fél családtagjainak eltávolodása a kapcsolat miatt.
- Az afrikai fél származási országának el nem fogadása: vannak olyan magyar nők, akik nem akarnak még ellátogatni sem párjuk országába.
- Az a fél, aki a kisebbségi csoport tagja, indokolatlanul is a kisebbségi létének tulajdoníthat bizonyos viselkedéseket, megnyilvánulásokat a párja vagy a környezete részéről.
- A nyelvi nehézségek: ez probléma a családon belül, mert rontja a kommunikációt, ha legalább az egyik fél nem az anyanyelvén beszél a másikkal. A tágabb magyar család idősebb tagjai gyakran nem tudnak a magyaron kívül más nyelvet, ez nehezíti az afrikai fél megértését és elfogadását. A nyelvtudás hiánya családon kívüli

nehézségeket is okozhat, mert megnehezíti a hivatalos és egyéb ügyek intézését.

Családon kívüli nehézségek

- A környezet előítéletessége: a vegyes családok mind a két családrész hazájában rosszállás és előítéletes megnyilvánulások áldozatai lehetnek.
- Az afrikai fél beilleszkedési nehézségei.
- A kisebbségi csoportba tartozó fél munkakeresési nehézségei.
- Afrikai barátok, ismerősök szokásainak a magyar szokásoktól való különbözősége (például: hívatlanul érkeznek meg, kézmosás nélkül nyúlnak az újszülötthöz).
- Volt barátok, barátnők kezelése.
- A letelepedési nehézségek (engedélyek

hosszadalmas és fárasztó megszerzése, kitoloncolás veszélye).

• A származási ország kölcsönös elhagyása (közös más országba költözés) esetén egyrészt egyenlőbb esélyei lesznek mindkét félnek, ugyanakkor nehézség, hogy egyiküknek sincs az adott országban stabil családi vagy baráti köre, akikhez probléma esetén fordulhatnak. Még kiszolgáltatottabb helyzetbe kerülnek, fokozódik az egymásrautaltság.

A jobban integrálódott afrikai férfiak esetében pozitív faktorként a felelősségvállalást és a megbízhatóságot említették a megkérdezettek. A nők egy része jobban meg tudta élni nőiességét afrikai párja mellett, és a félig afrikai gyermekek is egyértelmű pozitívumot jelentettek számukra. (Komolafe és Komolafe, 2017) Sokaknak vonzó az afrikai emberek többségéből áradó pozitivitás, jókedv.

A PÁRKAPCSOLATI ELÉGEDETTSÉGRŐL

A párkapcsolati elégedettséggel kapcsolatban több definíció is előfordul a szakirodalomban. Több faktort is befolyásolhatja a párkapcsolati elégedettség. A teljesség igénye nélkül kiemelhető: az elkötelezettség (Rusbult, 1980), az intimitás (Spanier és Filsinger, 1983), a jutalom és a kapcsolatba fektetett energia (Sabatelli, 1988). Továbbá a párkapcsolati stabilitás, az együtt töltött idő (Vangelisti és Banski, 1993), a jövőre vonatkozó tervek (Öner, 2000), a kommunikáció, a házastársi támogatás és az egyéni jellemzők (Bradbury és mtsai, 2000).

A stressz és szorongás magasabb szintje a gyakoribb negatív kommunikációs megnyilvánulásokat is magával hozza, mely csökkenti a kapcsolati elégedettséget. (Bradbury és mtsai, 2000) A párkapcsolati elégedettséggel a foglalkoztatás is összefügg. Például kutatások szerint a férj munkahelyén eltöltött munkaóráinak száma a házastárs kapcsolati elégedettségét is befolyásolja. Az összefüggés

hátterében a pénzügyekből adódó feszültségek, a háztartási munka megosztása, az együtt töltött idő mértéke is állhat. (Faulkner, Davey és Davey, 2005; Karney és Bradbury, 2005)

Olyan tényezők is befolyásolhatják a párkapcsolati elégedettséget, amelyek élethelyzetekből adódnak, mint például a szülőség és a gyerekek száma. A családi életciklusok során például az üres fészek családi életciklusban lévő pároknak a legalacsonyabb a kapcsolati elégedettsége, szemben a gyermeket váró vagy csecsemővel rendelkező párokkal. (Vajda, 2011) A párkapcsolati elégedettség puffer hatással is rendelkezik, ugyanis bizonyos kihívások, stresszel teli események (pl. gyermekek nevelése, betegség, munkanélküliség, anyagi- vagy egzisztenciális problémák, veszteségek, élmények) sokkal elviselhetőbbek azok számára, akik elégedettebbek kapcsolatukkal. (Vajda és mtsai, 2013)

A KUTATÁS BEMUTATÁSA

Minta és módszer

Kutatásunknak célja volt az afrikai-magyar vegyes kapcsolatok mélyebb megismerése.

Három hipotézist fogalmaztunk meg, melyek a következők voltak:

1) Az afrikai partnerrel élő nők párkapcsolati elégedettsége összefügg azzal, hogy mennyire vallanak a felek közös értékeket.

2) Az afrikai partnerrel élő nők párkapcsolati elégedettsége összefügg azzal, hogy az afrikai pár mennyire veszi ki a részét a gyermekgondozási feladatokból.

3) Az afrikai partnerrel élő nők párkapcsolati elégedettsége összefügg azzal, hogy az afrikai pár mennyire veszi ki a részét a gyermeknevelési feladatokból.

Kérdőíves felmérést végeztünk. A zárt kérdésekből nyert adatokat leíró és következtetési statisztikai módszerekkel elemeztük. A nyitott kérdésekre adott válaszokat kategorizáltuk, csoportosítottuk.

A mintánkba 110 olyan magyar nő került, akiknek legalább egy félig afrikai gyermeke van. (111 kitöltött kérdőívből 110 volt értékelhető.) A toborzás főként internetes csoportokban zajlott 2018. január 10. és 2018. február 1. között. Azért vizsgáltunk csak nőket, mert a vegyes kapcsolatok létesítése elterjedtebb az afrikai férfiak körében. Az afrikai nők inkább afrikai párral élnek kapcsolatban Magyarországon is. Ezt alátámasztja az is, hogy egy magyarországi, félig afrikaiak körében végzett kutatásba csak olyan személyek jelentkeztek, akiknek az édesanyjuk volt magyar származású, és az apjuk származott valamilyen afrikai országból. (Pári és Komolafe 2017) A felhívásunkra két magyar férfi jelentkezett, akiknek afrikai pár-

ja és félig afrikai gyermeke volt, de őket végül nem vettük bele a mintába, mert torzíthatta volna az eredményeket.

A vegyes párkapcsolatban élő párok potenciális számának becslése

A Magyarországon vegyes párkapcsolatban élő párok potenciális számának becslése a megelőzően részletezett információk hiánya miatt nehézségbe ütközik. Egy nehezen elérhető társadalmi csoport jellemzőit kíséreljük meg feltérképezni. Vizsgálataink kiindulópontja az alapsokaság meghatározása.

A nemzetközi migrációs adatokból képet kapunk a Magyarországra bevándorlók, az elvándorlók, a letelepedettek és az állampolgárságot szerzett külföldi állampolgárok számának alakulásáról.

A KSH Demográfiai 2016. évi évkönyvének adatai alapján elmondható, hogy 2017. január 1-én közel 6 ezer Afrikából származó bevándorló tartózkodott hazánkban. (KSH, 2016) Ez a létszám az összes Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok 4%-át jelenti, mely arány a 90-es évek közepétől folyamatosan növekszik. Nigéria felől nagyobb arányban érkeznek bevándorlók, így a statisztikák elkülönítve is kimutatják a nemzetközi migrációra gyakorolt hatásukat Magyarországon.

Arról, hogy a 2017. január 1-én Magyarország területén tartózkodó 6 ezer Afrikai származású egyén hány százaléka létesített magyar partnerrel párkapcsolatot, és ebből a kapcsolatból hány gyermek született, nem készültek becslések. Mindenesetre számuk felső korlátot jelent a magyar partner afrikai származásával kötött potenciális párkapcsolatra vonatkozóan.

Tehát, ha minden afrikai származású egyén párkapcsolatot létesít egy magyar állampolgárral, aminek a való életben a valószínűsége 0-hoz közelít, akkor összesen 6000 párkapcsolatról beszélünk. A párkapcsolatok valószínűsíthető számának az elektronikus adatfelvételen alapuló minta megbízhatóságánál van kiemelt jelentősége.

A minta megbízhatósága

Mintavételünk „nem valószínűségi mintavétel”, azon belül is a „könnyen elérhető alanyok” és „hólabda mintavétel” (Babbie, 2003) közé tartozik, ugyanis az információk alap-

ján érintett egyént vagy egyéneket közvetlenül szólítottuk meg, akik további érintett potenciális válaszadókat ajánlottak. Továbbá az interneten, közösségi csoport tagjaként kutatásunk tárgya szempontjából homogénnek ítélt csoportok egyedeit egyforma eséllyel szólítottuk meg. Bárki, aki a csoport tagjaként érintve érezte magát, kitölthette az általunk szerkesztett kérdőívet. Az elektronikus kérdőíveket igyekeztünk a hólabda módszer segítségével szekunder körben is terjeszteni a reprezentativitás elérésére törekedve.

Mintánk a felvétel módja miatt nem tekinthető reprezentatívnak. Bár a kitöltők száma elérte a 110 főt, kutatásunk eredményeit elsősorban a mintára vonatkozóan tartjuk érvényesnek.

EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

A válaszadók főbb jellemzői

A megkérdezettek átlag életkora 37,4 év volt. A legidősebb válaszadó 1943-ban, a legfiatalabb 1993-ban született.

A megkérdezett nők 61%-a (68 fő) Magyarországon, egyötöde Nagy-Britanniában lakott életvitelszerűen. A többi válaszadó Németországban (5%), Írországban (3%), Franciaországban (2%) lakott, illetve 1-1 fő élt Izraelben, Kanadában, Svédországban, Belgiumban, Oroszországban és az Egyesült Államokban. A 110 főből négyen éltek Afrikában. Akik nem Magyarországon éltek, főként a jobb anyagi körülmények miatt költöztek külföldre. Szempont volt még az is, hogy az afrikai párjuk beszélt annak az országnak a nyelvét, ahova együtt költöztek, továbbá ezekben a célországokban a társadalom sokkal vegyesebb, így könnyebb a beilleszkedés afrikaiként. A családi állapotot tekintve a legtöbben (41,8%) házasok voltak. A megkérdezettek 22,7%-a élettársával élt együtt, 8,2%-a pedig távkapcsolatban élt párjával. Ezen kívül

a válaszadók 15,5%-a hajadon, 10%-a elvált, illetve 1,8%-a özvegy volt.

A befejezett legmagasabb iskolai végzettség szempontjából 1,8%-uk végezte el az általános iskola 8. osztályát, 23,6%-uknak volt középiskolai érettségije, 9,1%-nak szakmunkásképzője, 17,3%-nak nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevele (OKJ) volt. 28,2%-uk rendelkezett főiskolai szintű oklevéllel (BA, Bsc), 18,2%-nak egyetemi szintű oklevele (MA, Msc) volt. 1,8%-uk szerzett doktori fokozatot.

A vallást nézve, 37,3%-uk volt római katolikus, 11,8% református, 3,6% izraelita, 2,7% görög katolikus, 1,8% evangélikus, 1,8% muszlim, 0,9% ateista, 7,3% egyéb vallási felekezethez tartozott. 16,4%-uk nem érezte magát közel egyik vallási felekezethez sem, de a maga módján vallásos volt. Ugyanennyien (16,4%) pedig egyáltalán nem voltak vallásosak.

A megkérdezettek több mint felének (53,2%) csak egy afrikai férfivel volt párkapcsolata addigi élete során. (Közülük 1 fő mondta, hogy más férfi a gyermekének az apja). A többiek 14,7%-a két afrikai férfivel, 10,1%-uk hárommal, 12,8%-uk négygel, 3,7%-uk öttel és 5,5%-uk ötnél több afrikai származású férfivel volt már párkapcsolatban.

A válaszadók 60,6%-a több magyar férfivel is volt már kapcsolatban, 18,3%-uk egy magyar férfivel, 21,1%-uk pedig egyáltalán nem volt párkapcsolatban magyar férfivel.

Akik voltak párkapcsolatban magyar férfivel is, azoknak a 88,4%-a magyar férfivel, az afrikai férfivel létesített kapcsolata előtt volt párkapcsolatban. 7%-a előbb volt afrikai férfivel, 4,7%-a pedig egyszerre.

Száz válaszadó nőre átlagosan 170 gyermek jutott (szórás: 1,5), a féligafrikai gyermekszámot tekintve ez a mutató 150 volt (szórás: 1,5). A válaszadók egy részének (10%) teljesen magyar származású gyermeke is volt.

A válaszadók első félig afrikai gyermeke apjának háttere

A válaszadók első félig afrikai gyermekének apja döntő részben (54,5%) nigériai származású volt. Ezek kívül az apák Kamerunból (6,4%), Szenegálból (4,5%), 3,6-3,6%-ban a Kongói Köztársaságból, Guineából, Kongói Demokratikus Köztársaságból, 2,7-2,7%-ban Ghánából, Gambiából, Bissau-Guineából, 1,8-1,8%-ban pedig Tanzániából, Dél-Szudánból, Etiópiából és Marokkóból származott. Alig egy százalékuk (0,9%) származási helye Mozambik, Mauritius, Mali, Elefántcsontpart, Egyiptom, Benin, Uganda, Szomália és az Egyesült Államok volt.

A vallás tekintetében az apák egyharmada (33%) római katolikus, 22%-a muszlim, 7-7%-a evangélikus és református, 1%-a pedig görög

katolikus vallású volt. 16%-uk egyéb vallási felekezethez tartozott. Egytizedük volt a maga módján vallásos és 4%-ról mondták, hogy nem vallásos.

Az apák 29,1%-a sohasem élt Magyarországon. 14,5% tanulni jött, és az állam vagy az iskola fizette tanulmányait. 11,8% szintén tanulni jött, de a családja finanszírozta a tanulmányai költségét. 13,6% jött szerencsét próbálni Magyarországra. 11,8% családgyesítési célból, 9,1% dolgozni, 8,2% menekültként jött. 1,8%-uk Magyarországon született.

Az apák 1,8%-nak volt 8 általános alatti végzettsége, 3,6% végezte el az általános iskola 8. osztályát. Az apák legtöbbszörének (22,7%) középiskolai érettségije volt. 9,1% rendelkezett szakmunkás képzővel. 7,3%-nak volt nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevele. 19,1%-ának főiskolai szintű oklevele, 17,3%-ának egyetemi szintű oklevele volt. 9,1% rendelkezett doktori fokozattal.

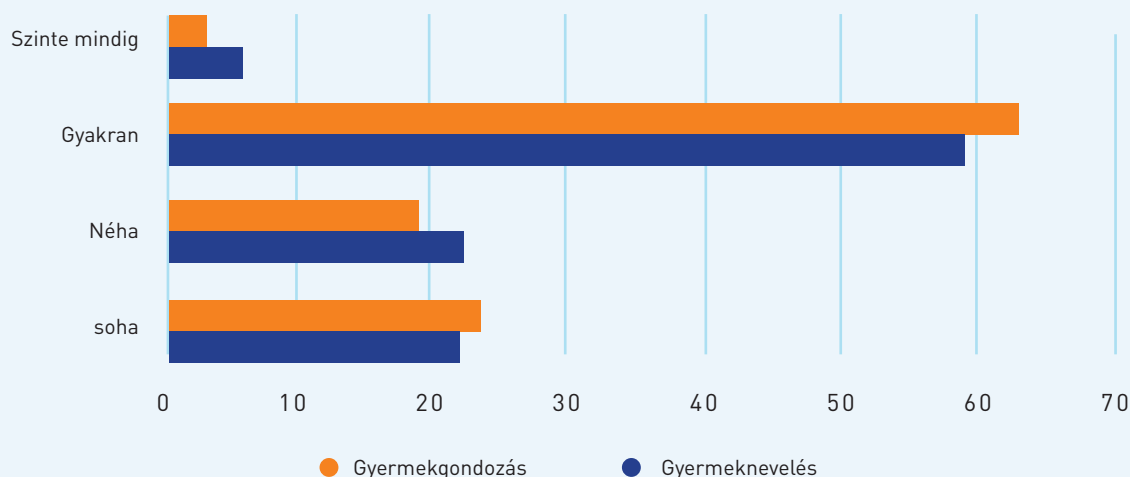
A válaszadók ismerete szerint az apák 62,7%-ának főként afrikai származású barátai voltak. 19,1%-nak afrikai és magyar barátai körülbelül egyenlő arányban voltak. 11,8%-nak főként abból az országból voltak nem afrikai barátai, ahol a kutatás időpontjában élt. 6,4%-nak főként magyar barátai voltak.

A gyermekek gondozása és nevelése

A megkérdezettjeink nagy része viszonylag hamar vállalt gyermeket afrikai párjával. 64,5%-uk - a megismerkedésükhöz képest - két éven belül szült. Átlagosan körülbelül 2,6 év telt el a megismerkedéstől az első gyermek születéséig.

A válaszadók elmondása alapján a gyermekgondozásban és gyermeknevelési feladatokban az első félig afrikai gyermekük édesapáinak több, mint 50%-a gyakran, kb. 20-20%-a csak néha, illetve egyáltalán nem vette ki részét. (1. ábra)

1. ábra: Milyen gyakran vette ki a részét az afrikai apa a gyermek gondozásából és neveléséből (n=110)

Nyitott kérdésben megkérdeztük, hogy mi okozta a válaszadóinknak a legnagyobb gondot a gyereknevelésben. Sokaknak (28 %) semmi sem okozott komoly problémát. Akik nem élnek együtt afrikai párjukkal, azok nagy része azt írta, hogy az „egyedüllét”, vagyis a gyermek egyedül nevelése okozta számukra a legnagyobb gondot. A párjukkal együtt élők között is többen hiányolták a segítséget az apa vagy egyéb családtagok részéről. Összesen a válaszadók 21%-a panaszkodott arra, hogy egyedül neveli a gyermekét, rá hárul szinte minden feladat, vagy sokat van egyedül a gyermekkel.

„Semmibe nem segít. Nem is vigyáz a gyerekre, nehogy egy kis szabadidőm legyen. Teljesen az én feladatomnak tartja a gyereknevelést, háztartást, és még dolgozzak is mellette. Sokszor nincs türelmem emiatt a gyermekhez, kezdek kifáradni.” (30 éves nő)

„Eleinte úgy érezte, a férfinak nincs feladata csecsemőgondozás terén, így majdnem ráment a kapcsolatunk arra, hogy az első hetekben magamra hagyott. Hónapokba telt megértetni vele, hogy az én elképzeléseim szerint bizony a férfi is képes gyereket ellátni.” (34 éves nő)

A külföldre költözés is nehézséget okozott néhány édesanyának, mert nem rendelkeztek kintazzalacsaládi,baráti háttérrel, mint Magyarországon.

„Nekem az volt nehéz, mikor kiköltöztünk Németországba, férjemnek két állást is be kellett vállalnia, nem voltak rokonok és barátaink, sokat egyedül voltam otthon a kisfiammal. Egy teljesen idegen környezetben nem volt egyszerű a gyereknevelés. Plusz akkoriban nem tudtuk, hogy hogyan működik a rendszer, és a kisfiam sem tudott oviba járni.” (26 éves nő)

Többeknek (21%) problémát jelentettek a kulturális vagy egyéb különbségek miatt felmerülő nézeteltérések a nevelési elvekkel vagy a nemi szerepekkel kapcsolatban.

Probléma volt még az időhiány (7%), az anyagi nehézségek (5%), a gyerek másságából adódó problémák, az arany középút megtalálása, az előző házasságból származó gyerekek kezelése, az apa nyelvtudásának hiánya, a gyermek hasfájása, a kamaszkodás során jelentkező viselkedési problémák és a fáradtság.

A PÁRKAPCSOLAT KIALAKULÁSA ÉS FELBOMLÁSA

A párválasztás motivációira nyitott kérdésekkel kérdeztünk rá.

A legtöbben (33%) az afrikai férfiaknak vagy az afrikai országok kultúrájához társított tulajdonságok alapján választottak párt. Közülük többen kiemelték a külső jegyeket, mint egzotikusság, sötét bőrszín, férfias, erős testfelépítés. Vonzó belső tulajdonságnak írták a családhoz való pozitívabb hozzáállást.

„Mert családcentrikusak, feleséget és gyerekeket akarnak, a család nekik az első... amúgy direkt nem afrikai férfit kerestem, de ezek miatt 33 évesen igen könnyű volt beleszeretni.” (38 éves nő)

Volt, aki egy gyerekkori vagy későbbi élmény hatására kezdett el vonzódni az afrikaiakhoz.

„Édesanyám kezelőorvosa ghánai származású, és miatta szerette meg a családom az afrikai embereket. A legjobb tudása szerint gyógyította meg édesanyámat a daganatos betegségéből.” (27 éves nő)

A válaszadók 23%-a a sorsnak vagy valamilyen véletlennek tulajdonítja a párkapcsolat kialakulását. Sokan (22%) szerelemből vagy vonzalomból választottak.

„A fiam édesapja afrikai. Azóta csak afrikaiakkal kerültem kapcsolatba. Nem tudom megmagyarázni a vonzalom okát, de lehet, hogy jobb lenne magyar párt keresnem a továbbiakban...” (30 éves nő)

21%-uk a férfiak saját belső vagy külső tulajdonságai miatt választottak, melyeknél nem volt jelentősége az afrikai származásnak. Közülük többen hangsúlyozták, hogy nem a származás számított nekik, hanem maga az ember.

„Mert beleszerettem. Nem a származása számít, hanem a természete.” (38 éves nő)

„Nem feltétlenül azért ő a párom, mert afrikai, hanem azért, mert megtaláltam benne mindent, amit kerestem.” (32 éves nő)

A válaszadók nagy része (63,6%) együtt él első félig afrikai gyermeke apjával. 27,3% nem él együtt az afrikai apával és nincs is más kapcsolata. 7,3% nem él együtt, de szintén afrikai férfival él. 1,8% nem él együtt és egy magyar férfival él párkapcsolatban.

Akik még együtt élnek első félig afrikai gyermekük apjával, egy 5-ös skálán (ahol az 1-es az egyáltalán nem elégedett és az 5-ös a teljesen elégedett) 4-es értéknél elégedettek a kapcsolatukkal. Ők átlagosan 8,5 éve (szórás: 8,4) élnek együtt afrikai párjukkal.

A szakítás vagy válás okaként többen említették a megcsalást (31%) és a hazugságokat.

„Nem vallja be, de tudom, hogy megcsalt. Soha nem volt ott, amikor kellett. Nem egy érzelmes típus, hiányzott az ölelés stb. Mivel egyből terhes lettem tőle, fiunk születése után nem aludt velem, még egy csókot sem adott soha. Most, hogy el akarok válni, s mással látott, vissza akar szerezni.” (30 éves nő)

„Utólag vettem észre, egy voltam a sok közül” (28 éves nő)

A másik ok, ami több kapcsolatot megrontott, hogy az afrikai férfiak egy része (12%) elhagyta a párját. 18% visszament Afrikába vagy külföldre távozott, mely véget vetett a kapcsolatnak.

A szakítás okaként említették még az afrikai fél viselkedését (15%), alkohol problémáit (6%), a gyereket (6%), az elhidegülést (3%) és a családon belüli erőszakot (9%).

Néhány afrikai férfi fontosabbnak tartotta

az afrikai családját vagy a barátait a magyar családjánál.

„A családhoz való viszonya. Hogy mindig mindenben rám támaszkodott. Az afrikai barátai fontosabbak voltak, mint a családja. Valamint az, hogy mindig volt más nőkkel kapcsolata.” (63 éves nő)

„A magyar családja feláldozásával akarta segíteni az afrikai családot.” (54 éves nő)

A fizikai bántalmazás, családon belüli erőszak néhány esetben tetten érhető, de a válaszadók nagyobb része (71,6%) nem tapasztalt ilyet. 17,4%-ot egyszer bántalmazta fizikálisan afrikai párja. A nők 11%-át többször is.

Környezeti támogatás

A párkapcsolatra hatással van, hogy a rokonok, barátok és a tágabb környezet mennyire fogadja el vagy támogatja a kapcsolatot. A társas támogatást vizsgálva, a válaszok alapján elmondhatjuk, hogy a barátok támogatóbban álltak a kapcsolathoz, mint a család. Ugyanis a válaszadók azt, hogy a családjuk mennyire támogatta őket érzelmileg, amikor az első félig afrikai gyermekük apjával kapcsolatot létesített, egy 5-ös skálán (1-es egyáltalán nem, 5-ös teljesen) 3,3-ra értékelték. Míg a barátokra vonatkoztatva 3,8-ra értékelték az érzelmi támogatást.

A tágabb környezet (szomszédok, ismerősök, járókelők) érzésük szerint 3,3 értékre volt

elfogadó a kapcsolatukat illetően egy 5-ös skálán.

A párkapcsolati elégedettség összefüggése más tényezőkkel

A kérdőív válaszai alapján azt vizsgáltuk, hogy milyen szoros a kapcsolat a magyar nők párkapcsolati elégedettségi szintje és az afrikai partneréhez hasonló nézetek léte, továbbá az apa gyermekgondozásban és gyermeknevelésben történő szerepvállalása között.

A Kendall – féle, két változó kapcsolatát mérő, rangkorrelációs együtthatók értékei alapján elmondható, hogy közepes korreláció, azaz közepesen erős ($\tau = 0,53$) kapcsolat van a párkapcsolattal való elégedettség és a hasonló nézetek megléte között. Ugyanez elmondható a kapcsolattal való elégedettség és az afrikai pár gyermeknevelésben való részvétele ($\tau=0,521$) között is. Ezzel szemben a kapcsolattal való elégedettség és az afrikai pár gyermekgondozásban történő részvétele között csak laza ($\tau=0,27$) a kapcsolat. (1. táblázat) Mindez arra világít rá, hogy az afrikai apa gyermekgondozásba való részvételének megléte vagy hiánya kevésbé befolyásolja a magyar nők kapcsolattal való elégedettségét, mint az afrikai apának a gyermek nevelésében való részvétele. Mivel a szignifikancia szint 0,05-nél kisebb, fenti megállapításainkat érvényesnek tekintjük.

1.táblázat: A párkapcsolati elégedettség összefüggése más változókkal (n=70)

Párkapcsolati elégedettség	Értékek hasonlósága	Gyermekgondozásban való részvétel	Gyermeknevelésben való részvétel
Korreláció	0,530	0,270	0,521
Szignifikanciaszint	0,000	0,013	0,000

Tehát az első hipotézisünket, miszerint „Az afrikai partnerrel élő nők párkapcsolati elégedettsége összefügg azzal, hogy mennyire vannak a felek közös értékeket.”, érvényesnek tekintjük.

A második és harmadik hipotézisünk, miszerint „Az afrikai partnerrel élő nők párkapcsolati elégedettsége összefügg azzal, hogy az afrikai pár mennyire veszi ki a részét a gyermekgondozási és gyermeknevelési feladatokból.”, elfogadhatónak tekinthető. Azonban az apa részvétele a gyerekgondozásban kevésbé befolyásolja a párkapcsolati elégedettséget, mint a gyermek nevelésében való részvétele.

Az afrikai-magyar vegyes kapcsolatokban élő magyar nők véleménye az ilyen jellegű kapcsolatokról

Utolsó nyitott kérdésünkben arra kérdeztünk rá, hogy mit tanácsolnának egy olyan magyar nőnek, aki éppen egy afrikai származású férfival készül párkapcsolatot létesíteni. Akik adtak valamilyen tanácsot (a kitöltők 23%-a nem adott tanácsot), azoknak a válaszai négy kategóriába estek. A legnegatívabb hozzáállástól a legpozitívabbig a következő kategóriák születtek.

Az első kategóriába (13%) azok kerültek, akik teljesen negatívan írtak az ilyen kapcsolatokról:

„Ne vegye komolyan!” (38 éves nő)

„Soha ne kösse össze az életét.” (55 éves nő)

A második kategóriában (44%) azt hangsúlyozták, hogy óvatosan kell hozzáállni az ilyen kapcsolatokhoz, és szem előtt kell tartani a kulturális különbségeket. Ebből volt a legtöbb, és ezeknek a válaszoknak a nagy része elég negatív hangvételű volt:

„Csak olyanul kezdjen, aki magyar érzelmű, itt született vagy teljesen be akar illeszkedni.” (27 éves nő)

„Nagyon-nagyon gondolja meg, mit csinál...

ismerje meg az illetőt nagyon jól. Ne dőljön be az azonnali házasság és gyermek szövegnek. Nagyon sokan csak megcsinálják a gyermeket, lehúzzák az embert pénzzel, és továbblépnek.” (30 éves nő)

„Tízből kettő alkalmas valódi, hűséges, egymást támogató kapcsolatra, és még ott is nehézséget okoz az eltérő szokásrendszer, úgyhogy ha komoly kapcsolatra vágyik, nagyon meg kell nézni, kivel. Bár szeretem a társam, egyre jobb a kapcsolatunk, de visszatekintve egyszerűbb lett volna magyar fiúval.” (34 éves nő)

„Nem könnyű az elején az összeecsizolódás, sok türelem, megértés, tisztelet, bizalom, kompromisszum kell!” (35 éves nő)

„Teljesen más, mint egy európaival, nagy a kulturális különbség. Rengeteg pozitív és negatív oldala is van.” (38 éves nő)

„Ne ő akarja a nadrágot viselni, fogadja el az afrikai hagyományos értékrendet. Ne akarja arra kényszeríteni a férjét, hogy olyan legyen, mint egy magyar férfi.” (39 éves nő)

Néhányan (12%) azt hangsúlyozták, hogy nem a származás számít igazán, hanem az ember:

„Szerintem ez nem nemzetiségtől függ, minden nemzetiségnél vannak negatív/pozitív emberek. Szóval ismerje meg az illetőt, érdeklődjön a vallásról, szokásairól, mert néha csak útközben derülnek ki dolgok, amik kellemetlenek lehetnek.” (33 éves nő)

„Készüljön fel a kulturális különbségekre. Az embert kell nézni és nem a származását. Ha boldoggá tesz minket, akkor legyünk boldogok, és ne törődjünk vele, más mit mond.” (32 éves nő)

A negyedik kategóriába (8%) azok kerültek, akik nagyon pozitívan álltak a kérdéshez:

„Minden további nélkül tegye, és amennyiben gyermekük születik, egy igazi kis kuriózum szülője lesz!” (51 éves nő)

„Szeresse őt tiszta szívével és tegye boldoggá. Nagyon értékes emberek.” (31 éves nő)

ÖSSZEGRZÉS

A vegyes kapcsolatok nagyon sok toleranciát, türelmet és elfogadást igényelnek mindkét fél részéről.

Az afrikai-magyar családoknak egy jelentős része nem Magyarországon él, hanem egy másik európai országban. Ez a magyar és az afrikai fél számára egyenlőbb esélyeket terem, mert egyiküknek sem a saját kultúrája az, ahol élnek. Könnyebb lehet a kölcsönös alkalmazkodás. Azonban nehezebben kapnak segítséget a rokonoktól, barátoktól, mert mindkettejük hozzátartozói a származási országukban maradnak. A magyarországi népességfogyást is negatívan befolyásolhatja ez a jelenség.

A párkapcsolati elégedettség szempontjából fontos a közös értékrend, ami nem feltétlenül függ a kultúrától. Az alapértékek hasonlóak lehetnek különböző kulturális közegekben is. Úgy tűnik, hogy a válaszadóink

a hagyományosabb szerepekben érzik jobban magukat. Kapcsolati elégedettségüket kevésbé rontja, ha párjuk a gyermek gondozásából nem veszi ki a részét, ami hagyományosan inkább női feladatnak számít, mintha a nevelésből nem veszi ki a részét.

Sok válaszdó számára a legnagyobb probléma a gyereknevelésben az volt, ha egyedül kellett megbirkózniuk a gyermekkel kapcsolatos feladatokkal. Ez abból is adódhatott, hogy szakítottak afrikai párjukkal vagy a férfi nem érezte feladatának a gyermekkel való foglalkozást.

A legtöbb válaszdó az afrikai-magyar kapcsolatok tekintetében óvatosságra int. Nem lehet ugyanazt elvárni egy afrikai férfitől, mint egy magyartól. Ennek megvannak a maga pozitívumai és negatívumai is. A másik megértésére való törekvés, és egymás kölcsönös elfogadása segíthet egy harmonikus kapcsolat fenntartásában.

Felhasznált irodalom

- Babbie, E. (2003) *A társadalomtudományi munka gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó
- Bernát A., Simonovits B. és Szalai B. (2012) *Bevándorlók társadalmi integrációja a Budapesten élő harmadik országbeli migránsok, valamint helyi vezetők és civilek szemszögéből*. In.: Sík E. és Simonovits B. (szerk.) *Abena, Sára, Chen és Ali esélyei Magyarországon*. TÁRKI 159–196. http://www.tarki.hu/hu/research/migrans/tarki_eia_tanulmanyok_2011 Letöltve: 2016. 03. 09.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., és Beach, S. R. H. (2000) *Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review*. *Journal of Marriage and Family*, 62, 964–980.
- Bratter, J. L. és Eschbach, K. (2006) *‘What about the couple?’ Interracial marriage and psychological distress*. *Social Science Research*. 35(4) 1025–1047.
- Bratter, J. L. és King, R. B. (2008) *“But Will It Last?”: Marital Instability Among Interracial and Same-Race Couples*. *Family Relations*. 57(2) 160–171.
- Brownridge, D. A. (2016) *Intimate Partner Violence in Interracial Relationships*. *Journal of Family Violence*. 31(7) 865–875.
- Bukodi E. (2002) Ki kivel (nem) házasodik? *Szociológiai Szemle*, (2) 28–58.
- Byrd, M. M. és Garwick, A. W. (2006) *Family Identity. Black-White Interracial Family Health Experience*. *Journal of Family Nursing* 12(1) 22–37.
- Datzman, J. és Gardner, C. B. (2008) *“In My Mind, We Are All Humans” Notes on the Public Management of Black-White Interracial Romantic Relationships*. *Marriage & Family Review* 30(1-2) 5–24.
- Faulkner, R. A., Davey, M., és Davey, A. (2005) *Gender-related predictors of change in marital satisfaction and marital conflict*. *The American Journal of Family Therapy*, 33, 61–83.

- Fu, X. (2008) *Interracial marriage and family socio-economic well-being: Equal status exchange or caste status exchange?* The Social Science Journal 45(1) 132–155.
- Fusco, R. A. (2009) *Intimate Partner Violence in Interracial Couples: A Comparison to White and Ethnic Minority Monoracial Couples.* Journal of Interpersonal Violence 25(10) 1785–1800.
- Hermana, M. R. és Campbell, M. E. (2012): *I wouldn't, but you can: Attitudes toward interracial relationships.* Social Science Research 41(2) 343–358.
- Hohmann-Marriott, B. E. és Amato, P. (2008) *Relationship Quality in Interethnic Marriages and Cohabitations.* Social Forces, 87(2) 825–855.
- Karney, B. R., és Bradbury, T. N. (2005) *Contextual influences on marriage.* Current Directions in Psychological Science, 14(4), 171–174.
- Kenrick, D. T., Groth, G. E., Trost, M. R. és Sadalla, E. K. (1993) *Integrating Evolutionary and Social Exchange Perspectives on Relationships: Effects of Gender, Self-Appraisal, and Involvement Level on Mate Selection Criteria.* Journal of Personality and Social Psychology, 64 951–969.
- Komolafe, C. (2016) *Afrikai-magyar vegyes kapcsolatok az előítéletek tükrében.* In: G. Molnár, P. (szerk.): *Studium Tanulmánykötet.* Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar. 237–250.
- Komolafe, C. és Komolafe, M. (2017) *A párkapcsolat kialakulása, minősége és stabilitása az afrikai-magyar vegyes kapcsolatokban,* Kapocs, 16(2) 13–26.
- KSH (2016) *Demográfiai évkönyv* http://kshspscd/cdtar/store/2016/demografiai_evkonyv_2016/pdf/demo2016_8.pdf
- KSH (2017) 1.7. *Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok földrészek, országok és nemek szerint,* január 1. (1995–). STADAT https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wvnvnoo1b.html Letöltve: 2018.02.22.
- Leslie, L. A. és Letiecq, B. A. (2004) *Marital quality of African American and white partners in interracial couples.* Personal Relationships 11(4) 559–574.
- Milewski, N. és Kulu, H. (2014) *Mixed Marriages in Germany: A High Risk of Divorce for Immigrant-Native Couples.* European Journal of Population; Dordrecht. 30(1) 89–113.
- Öner, B. (2000) *Relationship satisfaction and dating experience: Factors affecting future time orientation in relationships with the opposite sex.* The Journal of Psychology Interdisciplinary and Applied 134(5) 527–536
- Pári A. és Komolafe C. (2017) *Afrikai apa és magyar anya – egy 2015-ös félvér kutatás eredményei,* Kapocs 16(4) 17–26.
- Rusbult, C. E. (1980) *Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model.* Journal of Experimental Social Psychology, 16(2) 172–186.
- Sabatelli, R. M. (1988) *A review and critique of contemporary survey instruments source.* Journal of Marriage and Family, 50. 891–915.
- Simonovits B. és Szalai B. (2013) *Idegenellenesség és diszkrimináció a mai Magyarországon.* Magyar Tudomány. <http://www.matud.iif.hu/2013/03/03.htm> Letöltve: 2016. 03. 09.
- Spanier, G. és Filsinger, E. (1983) *The dyadic adjustment scale.* In: Filsinger, E. (ed.): Marriage and family assessment Sage, Beverly Hills, CA. 155–168.
- Urbán F. (2012) *Az afrikai kontinens migrációs sajátosságai.* In: Tarrósy I., Glied V. és Keserű D. (szerk.): *Új népvándorlás, Migráció a 21. században Afrika és Európa között.* Pécs: Publikon Kiadó. 115–130.
- Vajda D. (2011) *A párkapcsolati elégedettség alakulása a családi életciklusok függvényében különös tekintettel a gyermekvárás és a szülést követő időszakra.* Szakdolgozat. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Pszichológia Intézet.
- Vajda D., Sz. Makó H. és Kiss E. Cs. (2013) *Párkapcsolat és egészség a stressz és coping vonatkozásában.* In: Kiss E. Cs., Polyák L. (szerk). *Sztómaterápiás eszközök befolyása az életminőségre, életvitelre és a lelki ellenálló képesség tényezői.* ILCO Konferencia 2012. Konferenciakötet.
- Vangelisiti, A és Banski, M. A. (1993) *Couples' debriefing conversations: The impact of gender, occupation, and demographic characteristics.* Family Relations, 42. 149 – 157.
- Wu Z., Schimmele C. M. és Hou F. (2015) *Group Differences in Inter-marriage with Whites between Asians, Blacks, and Hispanics: The Effects of Assimilation and Structural Constraints.* Social Issues. 71(4) 733–754.